

NADIMCI GOVORNIKA SRPSKOG JEZIKA U ČETOVANJU

1. UVOD

U onomastičkim istraživanjima izdvajaju se dve grupe nadimaka. Jednu grupu čine nadimci koji su nastali odmila, a obično se dobijaju u detinjstvu u krugu porodice. To su uglavnom nadimci izvedeni od antroponima¹: *Boki, Boka, Boja, Bojanče* < Bojan; *Boki, Boka* < Boris; *Duki, Dule* < Dušan; *Mica, Micka, Mila, Milka, Miki, Mima* < Milica; *Miki, Miko, Mica* < Milena i dr. Drugu grupu nadimaka predstavljaju nadimci koji su uglavnom podrugljivi i najčešće motivisani vanjezičkom stvarnošću, a koji su odraz fizičkih i psihičkih osobina ljudi i pojedinac ih stiže tokom života izvan porodice. Na primer, nadimci motivisani konstitucijom tela mogu biti ovakvi: *Sarma, Prcavi, Pikavče, Čačkalica* (Milićević 1998). Ova druga grupa nadimaka je veoma zanimljiva za jezička istraživanja jer se odlikuje velikom ekspresivnošću. Takvi ekspresivi i na nominacionom i na komunikativnom planu sadrže kompleksne informacije o vanjezičkoj stvarnosti: reprezentativnu (izdvajanje objekta – nekog njegovog svojstva), vrednosnu (ocenjivanje tog svojstva kao dobrog ili lošeg), emotivnu (iskazivanje emocionalnog stava prema tako ocenjenom svojstvu u smislu odobravanja ili neodobravanja) i stilsku (up. Ristić 2004: 46).

Međutim, naša pažnja u ovom istraživanju biće usmerena ka jednoj drugoj vrsti nadimaka. Imamo na umu nadimke govornika srpskog jezika (engl. *nickname*) u četovanju (od eng. *chat* u značenju *časkanje*), koje predstavlja komuniciranje u pisanoj formi, ali sa odlikama govornog jezika. Dosadašnja istraživanja pokazala su da samo 10% korisnika Interneta koristi prava imena, a 90% nadimke (Stanojčić 1998: 5). Međutim, u većini slučajeva ne možemo govoriti o nadimcima već o lažnim imenima, tj. pseudonimima jer nadimci korisnika Interneta uglavnom sadrže sve komponente definicije² pseudonima: lažno, izmišljeno ime, skrivanje identiteta, efekat tajanstvenosti, sugerisanje nečega.

Cilj ovog rada je deskripcija i klasifikacija nadimaka/pseudonima govornika srpskog jezika u četovanju i zapažanja u vezi sa funkcionisanjem pseudonima u novom vidu komuniciranja – posredstvom Interneta.

2. ISTRAŽIVANJE I ANALIZA

Kao korpus za ovo istraživanje poslužilo nam je oko 200 nadimaka korisnika Interneta (na ICQ) iz Srbije (Beograda, Niša, Novog Sada, Kragujevca, Kraljeva i Kruševca). Korisnici su starosti od 18 do 59 godina.

Naše prvo zapažanje tiče se starosti korisnika Interneta i četovanja. Najviše je bilo registrovanih između 18 i 39 godina, a među njima prevladaju oni između 23 i 29 godina. To je bilo i očekivano s obzirom na to da je časiranje na Internetu zabava mladih. Samim tim je opravdana i naša pretpostavka o novim razvojnim tendencijama u jeziku i komunikaciji na Internetu.

Kao najvažnija opšta karakteristika nadimaka govornika srpskog jezika u komunikaciji na Internetu jeste uticaj engleskog jezika na izbor i kreiranje nadimaka za četovanje, na osnovu čega se vidi da je i u ovoj sferi kao i drugim sferama upotrebe srpskog jezika veliki uticaj engleskog jezika. Šire gledano, razvoj komunikacione tehnologije i širenje engleskog jezika dovode do „planetarne homegenizacije kultura“ (Stojković 2002: 230). Takode se, na opštem planu formiranja nadimaka, uočava neregularna upotreba velikog i malog slova.

Kao parametar za klasifikaciju nadimaka/pseudonima koji se koriste na Internetu u četovanju uzeli smo *značenje* nadimka. U zavisnosti od toga da li je značenje nadimka jasno možemo izdvojiti dve grupe nadimaka: *nadimke jasnog značenja* i *nadimke nejasnog značenja*.

3. NADIMCI JASNOG ZNAČENJA

U okviru ove grupe nadimaka razlikujemo dve vrste nadimaka, nadimke nastale od antroponima (ličnih imena)³ i nadimke nastale od apelativa. Nadimci nastali od ličnih imena su inače najfrekventniji nadimci u komunikaciji uopšte. Međutim, na Internetu u četovanju postoji nekoliko vrsta nadimaka izvedenih od ličnih imena. To su:

- 1) nadimci nastali skraćanjem imena ili prezimena: *Anja* < Agafja, *Arpi* < Arpad, *Bane*, *baki* < Branislav, *Boba* < Bojana, *BoBa*, *Smija* < Slobodan, *Boki* < Bojan, *Cigo* < Ciganović, *Daca* < Dačić, *daca*, *Dare* < Darko, *Dado* < Damir, *Deja*, *Deki* < Dejan, *Duki* < Duška, *Djokica* < Đokić, *Djole* < Đorde, *djolenc* < Đolenc, *Gaga* < Dragana, *Gagi* < Dragan, *Gile* < Igor, *Ilke* < Ilić, *Jeca*, *Jeka* < Jelena, *Koja* < Kojović, *Lola* < Zorica, *Ljuban* < Ljubišić, *Makica* < Marijana, *Mane* < Manić, *Miki*, *Mira* < Mirjana, *Misa* < Miloš, *Muki* < Mušicki, *Nesa* < Nenad, *RAle* < Rašković, *Saki*, *Sale* < Saša, *Srba* < Srboljub, *tica* < Ivana Tijanić, *Tiki* < Tihomir, *Vlada* < Vladimir, *Vela* < Velinka, *Zlatko* < Zlatko, *Zoka* < Zorana, *Zoki* < Zoran, *Zelja* < Željko.
- 2) nadimci nastali prevodenjem celog imena ili nadimka na strani jezik, uglavnom na engleski ili preuzimanjem strane odnosno engleske ortografije i transkripcije: *Ajvan* < Ivan, *Bobi* < Slobodan, *Dacha* < Damjan, *hocy* < Horvat, *Stephan*, *Stephon* < Stefan, *Mary*, *Masha* < Marija, *goxi*, *goxy* < Goran, *alexandra* < Aleksandra, *Ivann* < Ivan,

Sophie < Sofija, *tajchi* < Tanja, *vjerocka*⁴ < Vera, *Zak* < Željko, *Mickey* < Mikloš, *nixi* < Nikola.

- 3) nadimci nastali kombinovanjem imena/nadimka odnosno engleske varijante imena/nadimka i još nekog drugog obeležja:
- kombinacije sa oznakama za upućivanje na mesto: *PeCa_Kg* < Petar, *bora021* < Borivoje, *vukbgd*.
  - kombinacije sa brojevima koji obično označavaju ili godinu rođenja ili broj godina: *Bata84* < Ilija, *Sale79* < Saša, *srki76* < Srdan, *Sunshine71* < Sunčica.
  - nadimci nastali kao različite grafičke i semantičke interpretacije ličnih imena (akronimi, reduplikacija, anagrami, rebusi i sl.):
ivstar < Ivan Starinac, *Mil@n* < Milan, *minamina* < Mina, *Rogi* < Igor, *S* < Simo, *Sneg* < Snežana, *100jan* < Stojan, *-vUk-* < Vuk.
  - kombinacije sa grafičkim i interpunkcijskim znacima: ***sofija*** < Sofija, **pedja**;)⁵.

Kako primećujemo u upotrebi su i pravi nadimci – hipokoristici od ličnih imena, ali i različite modifikacije pravih nadimaka. Kako je već rečeno, kreiranje i modifikovanje nadimaka za četovanje zasnovano je na uticaju engleskog jezika, bilo u prevodenju izvornih srpskih imena bilo u unošenju engleske ortografije u njihovom pisanju. Ovakvoj unifikaciji, posredstvom engleskog jezika, kao samoregulišući mehanizam, koji ni u sferi komunikacije na Internetu ne dozvoljava potpunu homogenizaciju, suprotstavlja se težnja za diferenciranjem i isticanjem individualnosti. Korisnici Interneta to postižu upućujući na mesto svog boravka, na godine starosti, na godinu rođenja, ili korišćenjem različitih mogućnosti tastature, ili to čine na bilo koji drugi način, uz pomoć akronima, anagrama, rebusa, reduplikacijom i sličnim tvorbenim procesima.

Tako nadimci nastali od ličnih imena u četovanju funkcionišu kao semantički prozirni pseudonimi. Bez obzira na različite grafičke i semantičke kreacije, ova vrsta nadimaka/pseudonima uglavnom je ostala dosledna svojoj primarnoj funkciji – referiranju na lično ime korisnika Interneta.

Često se za nadimke upotrebljava i apelativna leksika, a ne samo antroponimi. Prema značenju upotrebljene leksike u našem korpusu možemo izdvojiti nekoliko grupa nadimaka:

- a) nadimci koji asociraju na različite sadržaje iz sfere muško-ženskih odnosa, na zaljubljenost, na dopadljivost, na statusne pozicije, na prestižna zanimanja i sl.: *besani* < Stevan, *cherrylips* < Jelena, *itchy*, *kipper*, *lord* < Milorad, *luckyboy* < Predrag, *Mackica* < Jelena, *Milan kure* < Milan, *mister igor* < Igor, *needlework* < Nenad, *Petarda*, *Petarstar* < Petar, *smeker*, *Smeki* < Ivan, *Sun King*, *Uncle Nesh* < Nebojša, *Zvezdica* < Ivana, *Zabica* < Petra, *zanimljivtip* < Rajko.
- b) strana imena koja su opšte poznata iz kulture, književnosti, muzike, filma i dr.: *Bugi Vugi* < Goran, *mefisto* < Miloš, *Scila* < Milica, *Zombi* < Igor, *TopGun33*, *Izzy* < Srdan, *mortisha*, *obi-one-canobi* < Zvonko.

- c) nadimci koji nastaju od zoonima i fitonima: *apple* < Marija, *Boa* < Bojana, *Lemon* < Andrija, *Mad_Zec* < Marko Zec, *Panda* < Dule, *Papaya* < Miloš, *Polarbear* < Vladimir.
- d) nadimci koji nastaju od semantički raznovrsne strane leksike, uglavnom engleske: *Fliper* < Milan, *Fowler* < Božo, *Harlequin*, *jadran boy*, *Kaiser* < Goran, *Korona* < Senka, *NERVOU\$\$\$\$* < Miodrag, *Noodles* < Bojan, *scout_ns* < Robi, *skipper*, *skyline74* < Miroslav, *sledge* < Siniša, *spirit*, *Storm SCG* < Mirza, *Tabooo*, *tara* < Diana.

Ova lista nadimaka svakako nije konačna⁶, ali svi oni, kako je već rečeno, odlikuju se semantičkom prozirnošću. Njima se ne otkriva identitet u potpunosti već se samo nagoveštava. S obzirom na to da se u ovom radu ne uzimaju u obzir ni sobe za četovanje⁷ (eng. *chat rooms*) u kojima se koriste nadimci, ni tematika razgovora, kao ni činjenica da jedan korisnik Interneta u četovanju može koristiti više nadimaka, ne možemo utvrditi motiv nastanka odnosno korisnikovog izbora baš takvog nadimka/pseudonima. Ali to su svakako situaciono uslovljeni nadimci/pseudonimi. Iz tog razloga moguća su i semantička preklapanja ovako izdiferenciranih podgrupa nadimaka. Osnovno je da nosioci ovakvih nadimaka/pseudonima žele asocijacijama i aluzijama da privuku pažnju svih onih koji imaju ista ili slična interesovanja i znanja. Drugim rečima, i izborom nadimaka učesnici u četovanju pozivaju se na zajednička znanja i već ustanovljenu konvenciju ovakve komunikacije, kojom se stvaraju novi vidovi komunikacione mreže i u sferi svakodnevnice komunikacije na Internetu.

4. NADIMCI NEJASNOG ZNAČENJA

U ovu grupu nadimaka svrstali smo sledeće nadimke:

baSK < Nikola Basić, *Borat* < Predrag, *Bozon* < Milan, *brero* < Srđan, *demyo* < M@rko, *Chikanonanone*, *Choda* < Dajko Baraba, *Dildek* < Đorđe, *DJ Salac* < Saša, *dzara*, *flubber* < Ivana, *DOC* < Nikola Gavrilović, *Giannis* < Dejan Dević, *kunoichi*, *Laurent* < Vanja, *lucky luke* < Dragan, *Makarije* < Miloš, *Markan* < Nenad, *Nihil* < Angel, *NS-elektronika* < Laslo, *PIK* < Dejana, *SJ* < Saša, *Spec* < Veljko, *stvorina*, *techa* < Vlada, *Toscani_EveryOne*, *Tuta* < Ivan, *Vagi* < Ivana, *XIONATH*

Za razliku od prethodne grupe nadimaka, ovom grupom nadimaka korisnici četa teže da potpuno zamagle svoj identitet. Korišćenjem imena nejasnog značenja, nastalih najrazličitijim tvorbenim procesima (neuobičajene reduplikacije i skraćivanja, neuobičajene složenice i polusloženice i dr.) među kojima ima i lažnih antroponima, nosioci ovih nadimaka unose mistifikaciju u komunikaciju računajući da će skrivenim imenom izazvati znatiželju sagovornika o sebi, svojim interesovanjima i pobudama. Na taj način nadimak postaje semantički neproziran pseudonim koji vidno utiče na sagovornika – budi njegovu zainteresovanost za komuniciranjem.

U poređenju sa prethodnom komunikacionom mrežom, koja je okupljala pojedince sa zajedničkim znanjima i interesovanjima, ova komunikaciona mreža okuplja pojedince sklone misterijama, tajanstvenosti, kao i one koji su skloni demistifikovanju i dešifrovanju. Skrivajući se pod ovakvim pseudonimom korisnici Interneta daju sebi za pravo da učestvuju u razgovorima o najrazličitijim temama, računajući na veću zainteresovanost potencijalnih sagovornika.

5. ZAKLJUČAK

Na osnovu kraće analize i klasifikacije nadimaka uočavamo da se za nadimke na Internetu u četovanju koriste, pored pravih nadimaka, koji se inače izvorno koriste u intimnoj sferi svakodnevnice komunikacije, i nadimci sa najrazličitijim modifikacijama koji se u većini zasnivaju na grafičkim, strukturnim kreacijama kao što su akronimi, reduplikacije grafema i čitavog imena, anagrami, rebusi, kombinacije znakovnih sistema i slično, a koji tako prerastaju u semantički prozirne i semantički neprozirne pseudonime. U poređenju sa tradicionalnim pseudonimom, koji je definisan u *Rečniku književnih termina* kao lažno, izmišljeno ime koje se koristi radi skrivanja pravog imena kako bi se pisac okružio tajanstvenošću i da bi njime nešto sugerisao, pseudonimi koji se koriste na Internetu na planu forme uklapaju se u ovakvu definiciju pseudonima, ali pokazuju izvesne novine u funkcionisanju pseudonima u novom vidu komunikacije. Za razliku od pseudonima u tradicionalnom smislu, koji se odlikuju odsustvom delovanja na sagovornika jer njihovi nosioci direktno i ne učestvuju u komunikaciji, pseudonimi korisnika Interneta aktivno deluju na sagovornika ne bi li se uspostavila uspešna komunikacija. Pseudonimi korisnika Interneta imaju za cilj da utiču na sagovornika. U tome je osnovno razlikovanje pseudonima koji se koriste u četovanju od pseudonima u tradicionalnom smislu. Možemo zaključiti da metamorfoze nadimaka uslovljene različitim komunikacijskim potrebama otkrivaju drugačiju, novu funkciju imena, nadimka/pseudonima, koji funkcioniše kao „društveno uslovljena identifikacija“ (Patraš 2000: 209).

To znači da nadimci u četovanju predstavljaju novu kategoriju onomastičke leksike koja na strukturno-funkcionalnom planu prelazi razvojni put od nadimka, u tradicionalnom smislu ovog pojma, zatim nadimka/pseudonima do pseudonima, naravno u svim slučajevima sa novom funkcijom primerenom i novoj vrsti svakodnevnice komunikacije na Internetu – četovanju. Po dinamici naglog širenja ovih novih vidova komunikacionih mreža svakodnevnice komunikacije na Internetu, i po listi nadimaka koja se neprekidno širi i popunjava, smatramo da se ovaj novi onomastički korpus ne bi smeo zanemarivati u istraživanjima, i da bi se njime uz određene kriterijume izbora morao dopunjavati tradicionalni onomastički korpus.

Zatim, uočavamo dva osnovna principa u stvaranju nadimaka/pseudonima na Internetu: *princip jezičke i komunikativne igre* i *princip skrivenosti* (up. Patraš 2000: 216-217). Prvi princip počiva na različitim

40

grafičkim realizacijama i semantičkim interpretacijama nadimaka/pseudonima, koje se najčešće ostvaruju upotrebom strane leksike, uglavnom engleske, uvođenjem engleske ortografije, prevodenjem imena, neuobičajenim deminuiranjem, neuobičajenim izvođenjem nadimaka kao složenica i polysloženica, neuobičajenom i neregularnom upotrebom velikog i malog slova, mešanjem znakovnih sistema, korišćenjem anagrama, akronima, rebusa i sl., korišćenjem emotikona⁸, kojima se na sažet i jedino mogući način sjedinjuju reči i delovi neverbalne komunikacije ... Time se postiže ekspresivnost i neposrednost u komunikaciji koja se ostvaruje na svakom jezičkom nivou: morfološkom, sintaksičkom, leksičkom, semantičkom i pragmatičkom. Tako se četovanje realizuje kao novi vid svakodnevnice komunikacije sa različitim tipovima komunikacionih mreža, zasnovanih na određenim pravilima i konvencijama.

Drugi onomatološki princip, *princip tajnosti*, zasniva se na asocijativnom i aluzivnom izboru imena, kao što su opšte poznata imena ličnosti i pojmova iz različitih sfera (književnosti, stripa, filma, muzike i dr.), a karakterističnih za određenu grupu ljudi.

Odsustvo komunikacije licem u lice zahteva stvaranje novih komunikacijskih sredstava kojima se objedinjuju zvuk, slika i reč. Integracija zvuka, slike i reči jedna je od odlika elektronske ere koja se u teoriji medija označava kao simultanost komunikacionih modela (Stojković 2002: 228). Odsustvo komunikacije licem u lice zahteva i stvaranje novih komunikacijskih „uslova“, kao što je stvaranje posebnih virtuelnih soba za ćaskanje (eng. *chat-rooms*), specifičnog načina komuniciranja⁹, a samim tim i specifičnog predstavljanja samih korisnika Interneta odnosno uspostavljanje virtuelnog kontakta sa sagovornikom, koji se kako smo pokazali realizuje u upotrebi nadimaka/pseudonima.

1 Nadimci u tradicionalnom smislu (u primarnoj, prvobitnoj svojoj funkciji) odmila mogu biti motivisani i fizičkim i psihičkim osobinama (Beli, Belka, Mali, Mala i sl.), imenima poznatih ličnosti i dr, ali su najfrekventniji nadimci od ličnih imena (up. Milićević 1998).

2 Definicija pseudonima u *Rečniku književnih termina* glasi: „Lažno, izmišljeno ime, književno ime nekog pisca. Razlog skrivanja pravog imena može biti različit i češće je to želja za promenom imena, pogotovu kod mladih, još nepoznatih pisaca, rede je posledica opreznosti zbog straha od neke odgovornosti; najčešće to je vid tajanstva kojim umetnik hoće da se okruži. Kada se otkrije, p(seudonim) obično postaje sastavni deo imena pisca ili sasvim zameni ime. Oblici p(seudonima) su → anagram, kriptogram ...Danas su p(seudonimi) retki, obično ih upotrebljavaju mladi pisci da bi svojim novim imenom nešto sugerisali“.

3 U radu se navode pored nadimka i puno lično ime nosioca tog nadimka ili samo deo ličnog imena, u zavisnosti od toga šta je relevantno za motivaciju nadimaka. Negde izostaju lična imena nosilaca nadimaka jer nije ni bilo takvih podataka.

4 Nadimak je nastao deminuiranjem po ugledu na ruski jezik.

5 Simbol sačinjen od znakova interpunkcije, slova i brojki, kojima se uopšte u komunikaciji na Internetu želi izraziti emocija ili stav bilo prema primaocu poruke, bilo prema temi razgovora bilo prema samom sebi. U našem korpusu ovaj simbol, koji pripada sferi neverbalne komunikacije, naziva se emotikon i predstavlja kombinaciju „osmeha“ i „namigivanja“ i, kako vidimo, funkcioniše i kao nadimak/pseudonim.

- 6 V. o kategorijama nadimaka različito asociiranih (Stanojčić 1998: 5-6).
- 7 Engleski termini iz sfere Interneta u srpskom jeziku nisu standardizovani, a jedan od predloga dat je u radu B. Radić: chat (ćaskanje, ćaskati), chat room (ćaskaonica), chatter (ćaskač), emoticon (emotogram) (str. 113).
- 8 Termin *emoticon* je nastao slivanjem (*emot*)ion + *icon*.
- 9 O specifičnom načinu komuniciranja kod govornika srpskog jezika na planu ortografije, na planu leksike, na planu sintakse i planu diskursa govori se u radu B. Radić *Osobine diskursa na Internetu u engleskom i srpskom jeziku*

LITERATURA

- Milićević, S. 1998. Nadimci učenika jedne kruševačke osnovne škole. [Internet] . Dostupno na: http://host.sezampro.yu/jezikdanas/7-98/7-98_s.htm [15.12.2004].
- Patrăș, V. 2000. Niky v chate“ (pohl’ad na internetovské prezyvky cez okienko sociolingvistiky). In Mgr. Jaromír Krško, PhD i PhDr Milan Majtán, Csc (ed.) *Vlastné mená v jazyku a spoločnosti*, Bratislava: Jayzkovedný ústav Ľudevita Štúra SAV/Banska Bistrica: Fakulta humanitných vied a Pedagogicka fakulta Univerzita Mateja Bela, 208-221.
- „Pseudonim“, *Rečnik književnih termina*, Beograd: Nolit, 1991.
- Radić, B. 2000. Osobine diskursa na Internetu u engleskom i srpskom jeziku. U prof. dr Tomislav Bekić (ur.) *Godišnjak Filozofskog fakulteta u Novom Sadu knjiga XXVIII*, 99-114.
- Ristić, S. 2004. *Ekspresivna leksika srpskog jezika*. Beograd: Institut za srpski jezik SANU, 2004.
- Stanojčić, S. 1998. *Kompjuterski jezik (Jezik CHAT-a)*. Katedra za opštu lingvistiku Filološkog fakulteta Univerziteta u Beogradu. Neobjavljeni seminarski rad.
- Stojković, B. 2002. Internet u Srbiji: sociokulturni činiooci. *Identitet i komunikacija*. Beograd: Fakultet političkih nauka, 227-231.

SUMMARY

NICKNAMES OF SERBIAN-SPEAKING CHATTERS ON THE INTERNET

On the basis of the short analysis and semantic classification of nicknames of speakers of Serbian used while chatting on the Internet, we notice that besides real nicknames (originally used in the intimate sphere of everyday communication), nicknames with different modifications based mostly on graphic, structural creations (acronyms, reduplications of graphemes or the names, anagrams, rebuses, combinations of sign systems etc.) are used for the Internet. The latter turn into semantically transparent and semantically non-transparent pseudonyms. The form of pseudonyms used on the Internet fits into the traditional definition of the pseudonym, but there are certain innovations in the functioning of pseudonyms in the new way of communication. Unlike pseudonyms in the traditional sense, which lack influence on the interlocutor because possessors of the pseudonyms don't take part in the communication directly, the pseudonyms of the users of

42
the Internet have an active influence on the interlocutor in order to establish successful communication.

Considering the structure, we notice two basic principles of creating nicknames/pseudonyms of the users of the Internet: *the principle of the language and communicative game* and *the principle of hiding*.

